

מסורת הש"ס

(א) כלאים פ"ח משנה ד, (ב) [בכורות יז,]. (ג) [שיריון פג, וס"ז], (ד) [ז"ל מיפשט פשיטא וכו"ג רש"י], (ה) [ז"ל ואי, (ו) כתובות ק"א: [נוסח כלאים פ"א ה"ה], (ז) [ז"ל האב], (ח) [ב"ק יח:], (ט) [ז"ל שיתא לה ולגדה], (י) [ז"ל סין],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ע"ל וכו' דקתם תתמינן דמומין אלו אלו כשרין:

מוסף רש"י

פרדה שתבעה אין מרביעין עליה לא סוס ולא חמור. מספקא ליה אי חוששין לזרע האב אי לא, הלכך אפילו היא בת חמורה נקבה אין מרביעין עליה חמור שמה חוששין לזרע האב ונמאך מרביע כלאים, ורצנ פליגי עליה ואמרי אין חוששין לזרע האב ואם בת סוסיא היא מרביעין עליה סוס ואם בת חמורה היא מרביעין עליה סוס ולא בת חמור (בכורות ק"א:).

ואזדא שמואל לטעמיה. דאית ליה חוששין צבהמות לזרע האב: **הנולדים מן הסוס**. נקבה: אע"פ שאציהן חמור מוסרין. פרד זכר בן סוס נקבה עם פרדה נקבה בת סוס נקבה ולא אמרינן אחי זד סוס ומשתמש בצד חמור שלד סוס וחמור יש צנניהם להא לא חיששין ממה נפשך אי חוששין לזרע האב שניהם שוין שצנניהם יש זד סוס וחמור ואי אין חוששין הרי כולן מין סוס: אצל פרדים הנולדים מן הסוס נקבה לסורים עם פרדים הנולדים מן החמור נקבה דשמה אין חוששין לזרע האב והוי האי כוליה סוס והאי כוליה חמור: **וו דברי ר' יהודה דאמר (שמה) אין חוששין**. לפיכך אסורים: אצל חכמים אומרים. כולן מותרים שצנניהם יש ז' כדדין. ומדקרי שמואל כחנייה בלשון חכמים ש"מ סבירא ליה דהלכתא כחנייה: **מיפשט פשיטא ליה**. ומשום הכי אסר: או ספוקי מספקא ליה. ומשו"ה אסר: נפקא מיניה למישרי פרי עם האם. פרד בן סוס נקבה להרביע על סוס נקבה: פרי עם האם אסור. משום דלמא חוששין: אלא לאו דאזנא דהאי סוס ואזנא דהאי חמור. והכי קאמר ר' יהודה דמרביעים סוס גמור על פרד בן סוסיא ומאי שאציהן חמור אציו של פרד קאמר: לא לעולם. אימא לך ספוקי מספקא ליה ומשום הכי הנולדים מן הסוס ומן החמור מותרין זה בזה כדפרישית לעיל ממה נפשך: מהו דסימא אחי זד סוס וכו'. מהו דתימא לימסרו הנולדים מן הסוס או מן החמור נמי זה עם זה משום דללמא חיששין לזרע "האם ואחי זד סוס וכו': קמ"ל. דהא לא אמרי' שאין כאן זד סוס מיוחד וזד חמור מיוחד הילכך אין מוזכרין כאן זדדים דהא מבצלל ורעיה ומינא באפי נפשיה הוא דמקרי והוא מין בפני עצמו מעין סוס וחמור: אלא מינה. פרד: והא אלא מינה קפני. ואי לא ידעינן אי בת סוסיא ואי בת חמורה מאי פרד מרביעין עליה האמר ר' יהודה הנולדים מן הסוסיא אסורין צנולדין מן החמורה: לא מין סוס. לא סוס גמור ולא פרד בן סוסיא: אלא מינה. כלומר עד שידע לך מאיזה מין הוא: זר חמרא. אמו היתה חמורה: לניף. כלול והוא לשון נקמת הסוס^(י): גנובסיה. וצנז: גידמס. מזונז ומאזניס: צריספק. עגלה שהיה רוכב בה: דדמיין להדי. באזניס וצונז משום מנהיג בכלאים: קסבר אין חוששין. והוי כלאים בני החמורה ובני הסוסיא דאי חוששין כולן שוין שצנולן יש ז' זדדים: וסימנן

עייין להנך דרמיין להדדי ועייל לי אלמא קסבר אין חוששין לזרע האב

ואזדא שמואל לטעמיה. דאית ליה חוששין צבהמות לזרע האב: **הנולדים מן הסוס**. נקבה: אע"פ שאציהן חמור מוסרין. פרד זכר בן סוס נקבה עם פרדה נקבה בת סוס נקבה ולא אמרינן אחי זד סוס

ולחנניה כתיב אותו דמשמע זכר וכתיב בנו מי שבנו כרוך אחריו דמשמע נקבה הלכך נוהג בין בזכרים בין בנקבות אמר רב הונא בר חייא אמר שמואל הלכתא כחנניה ואזדא שמואל לטעמיה^(ב) דתנן ר' יהודה אומר "הנולדים מן הסוס אע"פ שאביהן חמור מותרין זה בזה אבל הנולדין מן החמור עם הנולדין מן הסוס אסורין ואמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי ר' יהודה דאמר "אין חוששין לזרע האב אבל חכמים אומרים כל מיני פרדות אחת הן "מאן חכמים חנניה הוא דאמר חוששין לזרע האב והאי בר סוסיא וחמרא והאי בר חמרא וסוסיא כוליהו חדא מינא נינהו איבעיא להו^(ג) (מי פשיט) ליה לר' יהודה דאין חוששין לזרע האב או דלמא ספוקי מספקא ליה למאי נפקא מינה למישרא פרי עם האם אי אמרת מיפשט פשיטא ליה פרי עם האם שרי^(ד) (אלא אי) אמרת ספוקי מספקא ליה פרי עם האם אסור מאי ת"ש ר' יהודה אומר כל הנולדים מן הסוס אע"פ שאביהן חמור מותרין זה בזה היכי דמי אילימא דאבוה דהאי חמור ואבוה דהאי חמור צריכא למימר אלא לאו דאבוה דהאי סוס ואבוה דהאי חמור וקתני מותרים זה עם זה אלא מיפשט פשיטא ליה לא לעולם דאבוה דהאי חמור ואבוה דהאי חמור ודקאמרת צריכא למימר מהו דתימא אחי צד דסוס משתמש בצד חמור וצד חמור משתמש בצד סוס קמ"ל ת"ש ר' יהודה אומר פרדה שתבעה אין מרביעין עליה לא סוס ולא חמור אלא מינה ואי אמרת מפשט פשיטא ליה לרבע עליה מינא דאמה דלא ידעינן מינא דאמה מאי ניהו והא אלא מינה קתני הכי קאמר אין מרביעין עליה לא מין סוס ולא מין חמור לפי שאין יודעין במינה וליברוק בסימנן דאמר אבבי יעבי קליה בר חמרא צניף קליה בר סוסיא ואמר רב פפא יברברבן אודניה וזוטרא גנובתיה בר חמרא וזוטרן אודניה ורבה גנובתיה בר סוסיא הכא במאי עסקינן באלמת וגידמת מאי הוי עליה ת"ש דאמר רב הונא בריה דרב יהושע הכל מודין בפרי עם האם שאסור ישמע מינה ספוקי מספקא ליה ש"מ אמר ליה ר' אבא לשמעיה "אי מעיילת לי כודנייתא בריספק עיין להנך דרמיין להדדי ועייל לי אלמא קסבר אין חוששין לזרע האב וסימנן

אותו ואת בנו פרק חמישי חולין עמ.

ולחנניה כתיב אותו וכתיב בנו. וא"ת ולשתוק מאותו ומצנו ולתמוז בן וי"ל דלא מדכתיב את צנו ולא כתיב בן קדוש אלא בן נמי משמע דכרוך אחריו: **בזהו דתימא אחי צר** סוס ומשתמש בו' קמ"ס.

דף ב:): דלסור צנניה שפחה ואליה בת

חורין משום דאחי זד עבדות ומשמש בצד חירות דהכא כלאים אמר רחמנא דוקא תרי מיני וכל פרדות הצאין מסוס וחמור מין אחד הוא:

עייף "אי הנך דרמיין להדדי. משמע דרבי אצל סבר כרבי יהודה וכן אצ"י דלמר עצי קליה זר חמרא וכן רצ פפא דלמר רצרבן אודיניה וזוטרא גנובמיה זר חמרא כוליהו סבירא להו כרבי יהודה וצפרק ז' דיניי גזרות (פסכות דף ק"א): אמרינן הלכה כרבי יהודה צפרדות ושור או שה דאותו ואת צנו מתרגמינן תורתא או ש' שיתא (ויקרא כג) משמע דאין נוהג בזכרים והיינו דלא כחנניה ומיהו שמואל פסק כחנייה ועוד דקתם מתנימין^(א) דסוף פרק אלו מומין (בכורות מה:): אלו כשרים צאדם ופסולים צבהמה אותו ואת צנו מוקי לה תםס כחנייה ועוד דחנניה כרבי יונתן וצפרק השואל (ב"מ דף נה:): אמר דאצ"י סבר לה כרבי יאשיה ורצא סבר לה כרבי יונתן וקי"ל כרצא לגבי דאצ"י ומיהו אפילו קיימא לן כרבי יהודה צפרדות כדפסיק צס"פ בתרא ואת צנו בזכרים דהא מסקינן הכא דרבי יהודה ספוקי מספקא ליה וא"ת דמסקינן צשמעתין צסמוך דצין לרבי אליעזר וצין לרבנן ספוקי מספקא להו אי חוששין לזרע האב אי לאו ואמאי מספקא להו והא אמרינן לקמן צפרק הזרוע (דף ק"ג). גבי צמתות לר' אליעזר מצעי ליה אס שור אס שה לחלק ורבנן נפקא להו לחלק מאת וצחי הזבח ולר' אליעזר מאת וצחי הזבח אתא לכדרכא דהדין עם הטבח וא"כ מדצעי להו קרא לחלק מכלל דאין חוששין לזרע האב כדמשמע לעיל וי"ל דודאי אי חוששין לזרע האב לא צריך קרא לחלק אצל משום דמספקא להו שמה אין חוששין קצעי קרא לחלק משום דילמא אין חוששין ואחא קרא לחלק ואי חוששין לרבנן אתא קרא דמאת וצחי הזבח לכדרכא דהדין עם הטבח ולר' אליעזר אתא אס שה לחייב " צמתות כדדרשי רבנן ומשום דמספקא ליה לרבי אליעזר אי אתא לחלק או לחייב צמתות פטר ר' אליעזר דהמוציא מחצרו עליו הראיה וא"ת הא דקאמר רבי יוחנן תםס דדרשי רבנן אס שה לרבות את הכוי דחייב צמתות היכי דמי אי צצבי

עין משפט נר מצוה

ג א ב ג ד ה מ"י פ"ט מהל' כלאים הל"ז ועי' שם צכ"מ סמג לאוין רפב טוש"ע יו"ד סי' רלו ס"ט:

רבינו גרשום

משמע כלומר אב ובנו ולא אם ובנה: הילכך נוהג בין בזכרים כו' כלומר בין באב ובנו בין באם ובנה: אמר שמואל הלכה כחנניה. כלומר כשם שהלכה כמותו לעיל כך בהלכה זו הלכה כחנניה כלומר דחושש לזרע האב: ואזדא שמואל לטעמיה כלומר דשמואל נתי לחנניה בלשון חכמים ומדתי בלשון חכמים ש"מ הלכה כחנניה: דתניא ר' יהודה אומר הנולדים מן הסוס כו' כלומר הנולדים מן הסוסיא אצ"פ שאביהן חמור כלומר דאין חוששין לזרע האב. והנולדין מן החמור כלומר מהחמורה עם הנולדין מן הסוסיא אסורין. למישרא פרי עם האם כלומר (א) והולד כלומר דאין חוששין לאב אלא אי אמרת ספוקי מספקא ליה כו' כלומר (ב) אי בר חמור הוא חוששין לזרע האב ואסור: לא מין סוס ולא מין חמור אלא מינה כלומר פרי מרביעין עליה: עבי קליה בר חמרא כלומר בר חמרתא: כי מעיילת לי כודנייתא בריספקי כלומר דכלאים בחרישה אסור אצ"ג דכתיב לא תחרוש בשור ובחמור ילפינן שור שור משבת מה להלן כל בהמה בכלל דכתיב וכל בהמתן אף כאן כל בהמת כלאים בכלל חרישה.

(א) נראה דקסר כאן וי"ל משפט פשיטא ליה כלומר וכו'. (ב) נראה דז"ל כלומר אי חוששין לזרע האב וצר חמור הוא ואסור.